

113519

**KIZ MESLEK ve ANADOLU KIZ MESLEK LİSELERİ İÇİN
GRAFİK TASARIM EĞİTİMİ KAYNAK KİTAP ÖNERİSİ**

Ali TOMAK

Hacettepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

113519

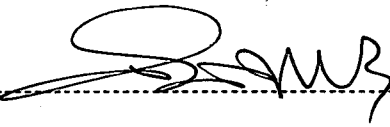
Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin
Grafik Anasanat Dalı için öngördüğü
SANATTA YETERLİK ESERİ ÇALIŞMASI RAPORU
olarak hazırlanmıştır.

Ankara
Eylül, 2002

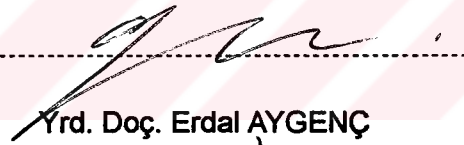
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

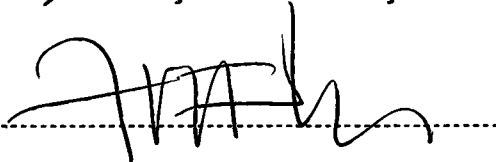
Bu çalışma, jürimiz tarafından Grafik Anasanat Dalında
SANATTA YETERLİK ESERİ ÇALIŞMASI RAPORU olarak kabul edilmiştir.

Başkan:
Prof. İsmail KAYA

Üye:
Prof. Hasip PEKTAŞ (Danışman)

Üye:
Doç. Emre BECER

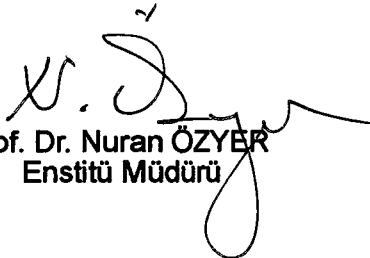
Üye:
Yrd. Doç. Erdal AYGENÇ

Üye:
Yrd. Doç. Zülfükar SAYIN

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

1.1. 119/ 2002

Prof. Dr. Nuran ÖZYER
Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Bana, Sanatta Yeterlik Eseri alıŐma Raporu konusunu öneren Prof. Hasan Pekmezci'ye, değerli katkı ve desteklerini gördüğüm Prof. Hasip PektaŐa, MEB Talim ve Terbiye Kurulu Üyesi Ahmet Sönmez'e, MEB Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü Şube Müdürü Hacer Okur'a ve Şube Müdürü Vekili Sahra Kılınç'a, Resim Öğr. Gülhun Özer'e, Yrd. Doç. Erdal Aygenç'e, Yrd. Doç. Zülfükar Sayın'a ve manevi desteği ile her zaman yanımda olan eşim Şükriye Tomak'a teşekkür ederim.

ÖZET

Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma süreci olan eğitim, ulusal gelişim için önemlidir. Hızlı nüfus artışı, yoğun iç göçler vb. sorunlar, okullaşmanın yanı sıra eğitimin niteliğini olumsuz yönde etkilemektedir. Ayrıca, eğitim sisteminin yapılanma ve işlevselliğinden kaynaklanan sorunlar da devam etmektedir.

Ekonomik, sosyal ve toplumsal kalkınma sürecinde yeni ve çağdaş bilgiler kullanılmalı; planlı ve istikrarlı, bilinçli ve çok seçenekli eğitim sistemleri hızla yaşama aktarılmalıdır. Bu açıdan, mesleki eğitim; sektörel gereksinimlerin giderilmesi, işsizliğin azaltılması ve iş gücü verimliliğinin artırılmasında avantajlar sunmaktadır. Mesleki ve teknik ortaöğretimde nitelikli insan kaynaklarının yetiştirilebilmesi için, uygulanmakta olan programların, eksikliklerinin giderilmesi ya da yeniden yapılandırılmaları gerekmektedir.

Ayrıca, Kız Meslek ve Anadolu Kız Meslek liseleri Tasarım ve Teknolojisi Alanı'nda yer alan Grafik Dalı'na ait, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından onaylanan bir ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabı bulunmamaktadır. Mesleki eğitimin bu alanında yaşanan boşluk, oldukça sınırlı ulusal kaynaklarla giderilmeye çalışılmaktadır. Tasarım ve Teknolojisi Alanı Grafik Dalı'na yönelik hazırlanan öğretim programının, sektörel gereksinimleri karşılamaktan çok uzak olduğu tespit edilmiştir. Hazırlanmış olan program içeriğinin, yanlış biçimde sınıflandırılarak görsel ve düşünsel algılamayı güçleştirdiği; alan teknolojileri ve terminolojilerine yer vermediği gözlemlenmiştir.

Bu çalışmada rapor edilen uygulama; Grafik Dalı'nın, baskı öncesi, baskı süreci ve baskı sonrası uygulama alanlarını kapsayan ve daha çok, teknik bilgiler içeren kuramsal nitelikli bir kaynak kitap önerisi olarak hazırlanmıştır. Bu kaynak kitap önerisi, yardımcı grafiker adaylarının alanla ilgili çalışma ortamlarında kullanılan sektörel teknolojiye uyum sağlayabilmeleri; ticari beklenti

ve talepleri bilgisel donanımlarıyla karşılayabilmeleri; istihdam edilebilmeleri; yerel, bölgesel ve ulusal ekonomiyi verimlilikleriyle destekleyebilmeleri idealinin gerçekleştirilmesi amacıyla hazırlanmıştır.

SUMMARY

Education, the process of making certain deliberate changes on the individuals's behaviour by means of his own experience, has great importance in the development of a nation. Problems such as rapid increase in population, intensive domestic immigration, etc. affect the quality of education in a negative way. In addition, the problems arising from the structure and functionality of the education system.

In the economical and social development process, new and contemporary information must be used, and planned, stable, conscious and multi - optioned education systems must be put into practice immediately. From this perspective, professional training supplies several advantages in satisfying the sectorial requirements, reducing unemployment and increasing the efficiency of the productive power. To provide qualified productive power in professional and technical secondary education, it is necessary to reduce the insufficiency of the programmes in currency or reconstruct these programmes.

Furthermore, there is no course book, student's work book and teacher's guide book which belong to Graphics in the "Design and Its Technology" in Girls Vocational Highschool And Anatolian Girls Vocational Highschools. The gap in this field of professional education is being tried to overcome with the national sources which are very limited. It has been determined that the training program prepared for Graphics in "Design and Its Technology" does not really satisfy the sectorial requirements. It has also been observed that the content of the program makes visuals and mental perception by classifying in a complex way and does not allow field technologies and terminologies.

The application reported in this study has been prepared as a theoretical source book suggestion which includes practise field in the pre - press, during - press and post - press procesess of Graphics and technical information.

This source book suggestion has been formed to realize the goals of “Assistant Graphic Designer” candidates such as adapting to the sectorial technology used in the working environment related to the field, satisfying commercial expectations and demands by their theoretical equipment, being employed and supporting the local, regional and national economy by their efficiency.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	i
ÖZET.....	ii
SUMMARY.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	vi
ÖNSÖZ.....	vii

I. BÖLÜM

GİRİŞ	1
I. 1. Sorun.....	1
I. 2. Amaç.....	4
I. 3. Önem.....	4
I. 4. Sınırlılıklar.....	6
I. 5. Tanımlar.....	6
I. 6. Yöntem.....	7
SONUÇ	12
KAYNAKÇA	13

Ek : 1. Kız Meslek ve Anadolu Kız Meslek Liseleri İçin Grafik Tasarım Eğitimi Kaynak Kitap Önerisi'nden Bazı Alıntılar.....	15
EK : 2. Okul Türlerine Göre Örgün Öğretim Programları.....	21
Ek : 3. Anadolu Kız Meslek ve Meslek Lisesi Tasarım ve Teknolojisi Alanı Çerçeve Programı (Grafik / Seramik).....	22
Ek : 4. Tasarım ve Teknolojisi Alanı Programı Grafik Tasarım Eğitimi Ders ve Modülleri.....	23
Ek : 5. Reklam Ajansları ve Tübitak Matbaa Müdürlüğü İle Yapılan Röportajlar.....	25

ÖNSÖZ

Bu çalışma raporu ve uygulama önerisi içeriğinde, Kız Meslek ve Anadolu Kız Meslek Liselerinde uygulanan Tasarım ve Teknolojisi Alanı programındaki “grafik” sözcüğü, ilgili ders kapsamını yüzeysel ve dar anlamı ifade etmektedir. Bu nedenle “grafik” yerine, “grafik tasarım” sözcüğünün kullanılmasının daha doğru bir yaklaşım olacağı düşünülmektedir.

Türk Milli Eğitim Sistemi; “Örgün Eğitim” ve “Yaygın Eğitim” olmak üzere iki temel yaklaşımdan oluşur. Örgün eğitim; okulöncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarının tümünü; yaygın eğitim ise Açıköğretimi, çıraklık eğitim sistemlerini, mesleki ve genel kursları kapsar.

Okul ve program türleri bakımından Kız Meslek ve Anadolu Kız Meslek Liseleri, örgün orta öğretim kurumlarıdır. Bu mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları, gerek iş yaşamının gereksindiği nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi, gerekse yükseköğretimdeki yığılmaların önlenmesi amacıyla giderek daha fazla önem kazanmaktadır.

İlköğretim okulu üzerine, öğretim süresi 3 yıl olan Kız Meslek Liseleri’nde öğrencilere; genel bilgi dersleri yanında ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda seçecekleri bir meslek alanı ile ilgili mesleki formasyon verilmektedir. Her iki lisede de öğrencileri; yaşama, kendine ait iş yeri açmaya ya da iş alanlarına ve yükseköğretime hazırlayan programlar uygulanmaktadır.

Anadolu Kız Meslek Liseleri’nde öğretim süresi, birinci yılı yabancı dil hazırlık sınıfı olmak üzere 4 yıldır. Bu süre içinde öğrencilere; meslek alanlarının gerektirdiği düzeyde yabancı dil eğitimi ve mesleki formasyon verilmektedir. Her iki lisenin Tasarım ve Teknolojisi Alanı Grafik Dalı’ndan mezun olan adaylar “yardımcı grafiker” ünvanı alırlar.

İlgili liseler, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme (METGE) projesi kapsamında yürütülen “Tasarım ve Teknolojisi Alanı” programına göre eğitim

ve üretimlerini sürdürmektedirler (Bkz. Ek:2, Ek:3). Tasarım ve Teknolojisi Alanı; bir ürünü sorun tanımından ya da gereksiniminden başlayarak ürüne dönüştürme aşamalarında, teknolojinin sunduğu olanakları kullanabilen, mesleki bilgi ve becerileriyle çağının ve alanının gereksindiği üretimi gerçekleştirebilen, sektörün beklentileri doğrultusunda kaliteli hizmet sunabilen nitelikli bireyleri yetiştirmeyi amaçlamaktadır.

Bu alışma, Tasarım ve Teknolojisi Alanı kapsamında bulunan "grafik tasarım dalı programı" incelenerek hazırlanmış ve "kaynak kitap" olarak sunulmuştur. Sanatta Yeterlik Eseri alışması Raporu'nda Kız Meslek ve Anadolu Kız Meslek Liselerinde eğitim ve ğretimi verilen grafik tasarım dalı; sorun, amaç, önem, sınırlılıklar, tanımlar ve yöntem başlıkları altında incelenmiş, tamamlanan uygulama çalışması ile desteklenmiştir.

Kaynak kitap nerisi ise; grafik tasarımda bir tasarım ürününün başlangıç, oluşum ve tamamlanma aşamalarını kapsayan; baskı öncesi süreç, baskı süreci ve baskı sonrası süreç olmak üzere üç bölüm ve alt başlıklarıyla incelenmiştir.

I. BÖLÜM

GİRİŞ

I. 1. Sorun

Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak değişiklikler oluşturma sürecidir ve ulusların kültürel gelişimde önemli bir ölçüttür.

"Mesleki eğitim; bireye, iş yaşamındaki belirli bir meslek ile ilgili bilgi, beceri ve iş alışkanlıkları kazandıran ve bireyin yeteneklerini çeşitli yönleriyle geliştiren eğitim sürecidir." (İstifoğlu 1996:12).

Mesleki eğitimin temel amacı, bireyin mesleki ilgi, bilgi ve beceri gereksinimlerini güdüleyerek onu tümüyle eğitmesi; insan kaynaklarının, işletmeler ve toplumsal amaçlar için değerlendirilmesi, geliştirilmesi, ekonomik, kültürel ve bireysel gelişime hizmet etmesidir.

Türkiye, ihracata dayalı piyasa ekonomisi modeline geçiş sürecindedir. Bu nedenle, Türkiye'de uygulanmakta olan mesleki eğitim sisteminin, sanayi ve diğer hizmet sektörlerinin gereksinim duyduğu nitelikli iş gücü sağlama dışında; sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmayı destekleme ve hızlandırma gibi görevleri de vardır.

Ekonomik ve sosyal kalkınma sürecinde yeni ve çağdaş bilgilerin kullanıldığı planlı, istikrarlı ve çok seçenekli eğitim sistemlerinden yararlanıldığında, sektörel gereksinimler giderilebilir, işsizlik azaltılabilir, işgücü verimliliği artırılabilir.

Nitelikli insan kaynaklarının yetiştirilebilmesi için MEB Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü'ne bağlı mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları, eğitim hizmeti sunmaktadır.

Okul ve program türleri bakımından Kız Meslek ve Anadolu Kız Meslek Liseleri, örgün eğitim kurumlarından orta öğretim kurumlarında Kız Teknik Öğretim Okulları kapsamında yer alırlar. Bu mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları, gerek iş yaşamının gereksindiği nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi, gerekse yükseköğretimdeki yığılmaların önlenmesi amacıyla giderek daha fazla önem kazanmaktadır.

Her iki lisede de öğrencileri; yaşama, iş alanlarına ve yükseköğretime hazırlayan programlar uygulanmaktadır. İlgili liselerin grafik tasarım dalında temel sanat eğitimi dersi, 9. sınıftan itibaren verilir. Daha sonra, 10. ve 11. sınıflarda grafik tasarım dalına özgü diğer derslerle sanat eğitimine devam edilir (Bkz. Ek:3).

MEB Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü 1993 yılında; mesleki ve teknik eğitim kurumlarında, alanlarıyla ilgili teknik gelişmelere duyarlı, çağdaş eğitim teknolojilerini uygulayabilen ve uluslararası standartlarda uygun eğitim verebilen bir yapıya kavuşturmak amacıyla METGE projesi başlatmıştır. Son düzenleme ve çalışmalara göre mesleki ve teknik öğretim liselerinde, öğretim programları 2000-2001 öğretim yılından itibaren 9 alan ve 34 dal programı olarak düzenlenmiştir. Tasarım ve Teknolojisi Alanı bu "alan"da, grafik tasarım ise bu alan içinde "dal" olarak yer almaktadır.

METGE projesinde yapılan program geliştirme kapsamında; yardımcı grafikerin niteliğinin ne olması gerektiği, alanıyla ilgili neleri bilmesi gerektiği gibi değerlendirmeler yapılmasına karşın grafik tasarım ders programı; alan teknolojisini kapsmayan bir içerik ile hazırlanmıştır. Grafik Uygulama Teknikleri dersinde ise sulu boya, guaj boya ve airbrush teknikleri ile Grafik Tasarım Uygulama dersinde şablon baskı, serigrafi baskı, yüksek baskı, çukur baskı çalışmaları anlatılmakta ve uygulattırılmaktadır (Bkz. Ek:4). Ayrıca, program geliştirme çalışmaları ile öğretim kaynaklarını geliştirme çalışmaları aynı eşzamanlılıkta yürütülemediği için, kitap sorunu yaşanmaktadır. Bu liselerde okutulmak üzere grafik tasarım dersiyle ilgili Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nca

onaylı bir ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı, öğretmen kılavuz kitabı ya da kaynak kitap bulunmamaktadır. Oluşan ders kitabı açığı, ya ortaöğretim düzeyinin anlayamayacağı bilgi, kavram ve terminolojik ifadelerle dolu olan ulusal kitaplarla ya da (birçoğu Resim Bölümü mezunu olan ve ajans ya da matbaalarla herhangi bir çalışması bulunmayan) dal öğretmenlerince hazırlanan modüllerle giderilmeye çalışılmaktadır.

2000-2001 öğretim yılı MEB verilerine göre; Kız Meslek ve Anadolu Kız Meslek liselerinde toplam öğrenci sayısının 90.286, öğretmen sayısının ise 10.972 olduğu dikkate alınırsa (Anonim 2000: 120), oldukça ciddi ve önemli bir sorun ile karşı karşıya kalındığı daha net anlaşılmaktadır. Sanayi ve hizmet sektöründe geçerli olan mesleki, teknik bilgi ve deneyimlerden yoksun olarak grafik tasarım dalından mezun olan adaylar, ajans ya da matbaa türü işletmelerde iş verimliliğini ve gereksinimlerini karşılayamazlar. Bu durum, öncelikle işletmelerde sonra da yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde küçümsenmeyecek bir gelir kaybı yaratır, işsizlik artar ve Yüksek Öğretim Kurumu sınavlarında büyük kitleler oluşur.

İşveren ile reklam ajansları ve matbaacılar arasında hızla değişen, geleceğe dönük iş gücü gereksinimlerini karşılayabilen, alanına ait yeniliklere uyum sağlayabilen ya da uyarlayabilen, istihdam edildiğinde kurum ve bölge gereksinimlerini karşılayabilen bir eğitim hizmetinin gerçekleştirilebilmesi için mesleki düzeyde teknik bir içeriği, anlatım dili ve görsel tasarım düzeni olan ders ya da kaynak kitaplarının varolması önemli ve gereklidir.

Bu düşünceden hareketle, çalışma raporunun konusu "Kız Meslek ve Anadolu Kız Meslek Liseleri için Grafik Tasarım Eğitimi Kaynak Kitap Önerisi" olarak belirlenmiştir.

I. 2. Amaç

Çağdaş meslek eğitimi, mezun olan adayların eğitimlerini tamamladıkları meslekte çalışmalarını için onları güdüleyen, sektörel gereksinimleri karşılayacak nitelikte mesleki formasyon ve deneyimlerinin artırılmasını amaçlayan bir süreçtir. Grafik tasarım dalı meslek eğitiminin amacı ise, ajans ve matbaa türü işletmelerde sektörel teknolojinin hızlı gelişim ve değişimlerine paralel olarak en uygun düzeyde insan kaynaklarının yetiştirilmesi, geliştirilmesi ve beklentiler doğrultusunda nitelikli hizmet sunulmasını sağlamaktır.

Çalışma raporu uygulama önerisinin amacı; yardımcı grafikerin öncelikle ve özellikle bilmesi gereken teknik bilgilerin neler olduğunun saptanarak eğitim formasyonununa uygun bir içerik analiziyle öğrencilere kaynaklık edecek bir kitap oluşturulmasıdır. Bu amacın gerçekleştirilebilmesi için birçok ajans, matbaa ve renk ayrımı film çıkış sistemleri hizmeti veren işletmelerle kişisel görüşme ve değerlendirmeler yapılmıştır (Bkz. Ek:5).

I. 3. Önem

Mesleki eğitimde bir meslek için gerekli olan özel bilgi ve becerilerin, çağın ve teknolojinin gereksinimlerine uygun olarak edindirilmesi, geliştirilmesi; üretim açısından zamanın daha planlı kullanılmasını, sektörel üretimde iş verimliliğini ve niteliğini önemli ölçüde etkiler. En genç iş gücü potansiyeline sahip olan ülkemizde iş gücü eğitimi kaçınılmaz ve devam etmesi gereken bir süreç olarak algılanmalıdır. Avrupa Topluluğu'na tam üyeliği hedefleyen Türkiye, nüfus artış hızı ve yapısı bakımından da Avrupa ülkelerinden ayrılmaktadır. DİE 1997 yılı geçici rakamlarına göre; 0-24 yaş grubu nüfusun 32 milyon, 5-24 yaş grubundaki eğitim çağı nüfusunun ise 25 milyon olduğu dikkate alındığında, bu iş gücü potansiyelinin üretime dönüştürülerek değerlendirilmesi için, mesleki eğitime de önem verilmesi gerektiği ortaya çıkacaktır. DİE'nin 1999 yılı Ekim ayı verilerinde eğitim

durumuna göre iş gücü veri tabanı dağılımı incelendiğinde, (düz) lise mezunlarında işgücüne katılma oranının % 53.7, işsiz sayısının 316 bin ve işsizlik oranının da % 13.4 olduğu; meslek lisesi mezunlarında ise işgücüne katılma oranının, % 64.8, işsiz sayısının 135 bin, ve işsizlik oranının da % 11.7 olduğu görülmektedir. (Devlet İstatistik Enstitüsü.1 Mart 2002 <http://www.die.gov.tr/isgucuist.htm>). Bu sayısal veri sonuçları, meslek lisesi mezunlarının, hiç bir mesleki yeterliliği bulunmayan düz lise mezunlarına göre daha kolay istihdam olanağı bulunduğunu açıkça belirlemektedir. Meslek lisesi mezunları ile ilköğretim mezunları arasında da; işgücüne katılma oranı, işsiz sayısı ve oranında açık bir fark vardır. Ayrıca,

”Sanayi üretiminde çalışan ve toplam işgücünün 1/4’ünü oluşturan grubun % 56’sı ilkokul mezunudur. Bu grubun yaptığı tüm işleri pratikte, iş başında öğrendikleri kesindir. Sanayi işgücünün teknolojik değişim ve gelişimlerinin öğrenilmemiş olması, alana özgü bilgilerin güncellenmemesi ya da unutulması, uzmanlık alanından başka bir işte çalışılmış olması gibi nedenlerden ötürü iş gücünün sürekli eğitimi gereklidir” (Kaplan 1996:241).

Almanya günümüzde ekonomik olarak dünyanın güçlü devletleri arasında yer almaktadır. Bunun temel nedeni, Almanya’da mesleki ve teknik eğitim öğretime önem verilmesidir. Mesleki eğitim sisteminde çok önemli yer tutan Mesleki ve Teknik Liseler, nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi ve iş verimliliğinin artırılması, ekonomik kalkınmayı destekleme ve hızlandırma görevini yapabilmeye, ulusal ve uluslararası panoramada rekabet gücü kazanabilmesi bakımından Türkiye ulusal ekonomisi için oldukça önemlidir.

Kaynak kitapta sınırlandırılan konular, hem “yardımcı grafiker” ünvanıyla mezun olan adayların ajans, matbaa ve renk ayırım stüdyolarında teknik konularla ilgili iş akışı sürecinde doğrudan ve etkin olarak görev almalarını kolaylaştıracak hem de kurumlarda özellikle iş verimliliği ve zamanın ekonomik kullanımını olumlu yönde etkileyecek niteliktedir.

I. 4. Sınırlılıklar

MEB Ders Kitapları Yönetmeliği'nde ders kitabı, temel ders kitabı ve öğretmen kılavuz kitapları birlikte değerlendirme kapsamında yer alır. Bu nedenle, MEB Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü'ne bağlı Kız Meslek ve Anadolu Kız Meslek Liseleri öğretim programında, grafik tasarım dalının yukarıda değinilen kitaplarla aynı "eğitim seti" sınıflandırması içinde yer alması ve değerlendirilmesi daha uygun olacaktır. Ancak, Sanatta Yeterlik Eseri Çalışma Raporu olarak analizi yapılan grafik tasarım öğretim programının oldukça geniş kapsamlı olması, raporun "kaynak kitap" olarak sınırlandırılmasını zorunlu kılmıştır. Ayrıca; eğitim bilimi, disiplinler arası bir bilim dalıdır. Sınıf ortamındaki eğitim süreci; felsefe ve sosyoloji gibi bilimler dışında kültür, politika ve ekonomi gibi alanları da içermektedir. Bu nedenle, uygulama önerisi kaynak kitabının; ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabı, eğitim seti biçiminde düzenlenmemiştir. Dolayısıyla, eğitim uygulamalarında kullanılan eğitim araçlarının hazırlanması bu uzmanlar grubunun birlikte çalışmasını gerektirmektedir.

I. 5. Tanımlar

Örgün Eğitim; belirli yaş grubundaki ve aynı seviyedeki bireylere, amaca göre hazırlanmış programlarla okul çatısı altında yapılan düzenli eğitimidir. Örgün eğitim, okulöncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsamaktadır (Anonim 2000: 8).

Yaygın Eğitim; milli eğitim sisteminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak, örgün eğitim sistemine hiç girmeyen, devam ettiği okuldan erken ayrılan, çeşitli mesleklerde çalışan bireylere, gelişebilmeleri için gereken bilgi ve becerileri kazandırarak daha yeterli duruma gelmelerini sağlayan eğitimidir.

Mesleki Eğitim; iş yaşamındaki belirli bir meslek ile ilgili bilgi, beceri ve alışkanlıkları kazandırarak bireyi çeşitli yönleri ile geliştiren eğitimidir.

Mesleki ve Teknik Liseler; hem iş ve meslek alanlarına nitelikli ara elaman yetiştiren hem de öğrencileri yüksek öğrenime hazırlayan öğretim kurumlarıdır.

Ders Kitabı; her tür ve derecedeki örgün ve yaygın eğitim kurumlarında kullanılacak olan, konuları öğretim programları doğrultusunda hazırlanmış, öğrenim amacı ile kullanılan basılı eserdir (Tebliğler Dergisi 1995:598).

Temel Ders Kitabı; genellikle mesleki ve teknik öğretim okul ve kurumlarında, alanın gerektirdiği bilgilerin tamamını kapsayan ve program değişikliklerinden kısa sürede etkilenmeyen basılı eser olarak tanımlanmaktadır (Tebliğler Dergisi 1995:598).

Öğretmen Kılavuz Kitabı; ilgili öğretim programlarında yer alan amaç ve açıklamalar doğrultusunda öğrencilere kazandırılacak davranışları gerçekleştirmede öğretmenlere yardımcı olmak için hazırlanan kitaptır (Tebliğler Dergisi 1995:598).

Kaynak Kitap; Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliği ile Talim ve Terbiye Kurul Başkanlığı'nın "Kitapların Hazırlanması ve İncelenmesi İle İlgili Esas ve Usuller" kapsamında öğretim programında yer alan belirli konuların seçilerek daha ayrıntılı olarak açıklandığı kitaptır.

I. 6. Yöntem

Öncelikle yardımcı grafikerin, iş sürecinin hangi aşamalarında ve ne ölçüde katılımcı olabileceği düşünülerek bir konu içeriği hazırlanmış ve Grafik Tasarım Eğitimi kitabının; (temel ders kitabı, öğretmen kılavuz kitabı, kaynak kitap gibi)

ne olması gerektiği kararlaştırılmıştır. Daha sonra MEB Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, Devlet İstatistik Enstitüsü, Yüksek Öğretim Kurulu, Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi, Gazi Üniversitesi Kütüphanesi ile Mesleki ve Teknik Eğitim Fakültesi Matbaa Bölümü'nde belirlenen konulara bağlı olarak veri taraması yapılmıştır. Bir yardımcı grafikerde aranılan özellikler ya da onlarda bulunması gereken nitelikler üzerine Ankara'da bulunan bazı matbaa, reklam ajansları ve renk ayırım stüdyolarının aşağıdaki gibi saptanmasına, onlarla röportaj yapılmasına ve incelemelerde bulunulmasına karar verilmiştir. Bunlar: *Reklam Ajansları*: Cargo, Grafikir, Grafikevi, Kare Film Tanıtım, Prograf, Rekmay ve Reta.

Matbaalar: Tübitak Matbaa Müdürlüğü, Alp Ofset, Ünal Ofset Matbaacılık Sanayi ve tic. Ltd. Şti., Gökçe Ofset ve Matbaa, Serap Matbaası.

Renk Ayırım Stüdyoları: Reprus Film Çıkış Sistemleri, Artı Sistem ve Çözüm Tanıtım'dır.

Yapılan röportajlar değerlendirildiğinde, adı geçen çoğu kurum tarafından yapılan açıklamada yardımcı grafiker adayının, en sık kullanılan üç yazılımı (FreeHand, CorelDraw ve Photoshop) mutlaka bilmesi gerektiği; bu yazılımlar bilindiği takdirde Kabataslak Layout, Tamamlanmış Layout, amblem, logotayp gibi uygulamaların yapılabileceği ve taranmış orijinal görüntülerin dekupe edilebileceği belirtilmiştir. Kurumların tamamı, yardımcı grafikerden uygulama alanlarıyla ilgili teknik işlemlerde sorun çözümlenmesi ve oluşan gereksinimleri gidermesi konusunda açıklamalarda bulunulmuştur (Bkz. Ek: 5). 3. Matbaa Makineleri ve Kağıt Fuarı'na gidilerek, baskı öncesi, baskı ve baskı sonrası süreçlerde kullanılan teknolojilerle ilgili kurum standları gezilerek görüşmeler yapılmıştır. Çok sayıda broşür ve katalog toplanmıştır. MEB Yayınlar Dairesi Başkanlığı'ndan Matbaa meslek liselerinde okutulmak üzere hazırlanmış olan ders kitaplarının adları tespit edilerek MEB Yayınevleri'nden alınmıştır. Bunlar:

- 1) *Tipo Baskı Teknolojisi*, Akın Özcoşkun, Hayrettin Mert, 2. Baskı, 1990
- 2) *Ofset Baskı Bölümü İş ve Reklam Yaprakları*, Erdoğan Çakır, 1. Baskı, 1990
- 3) *Reprodüksiyon ve Klişe Teknolojisi*, Recep Yaman, 2. Baskı, 2000

4) *Genel Matbaa*, Ahmet Dereli, Hayrettin Mert, 1. Baskı, 1987

Bu Sanatta Yeterlik Eseri Çalışması Raporu, tamamlandıktan sonra MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'na "kaynak kitap" olarak sunulacağından MEB Ders Kitapları Yönetmeliği'nde kitapların hazırlanması ve incelenmesi ile ilgili esas ve usüllere uygun olarak hazırlanması konusunun doğru olacağı kararlaştırıldı. Bu nedenle, Milli Eğitim Bakanlığı'nın, "Ders Kitapları Yönetmeliği" ile Talim ve Terbiye Kurul Başkanlığı'nın, "Kitapların Hazırlanması ve İncelenmesi İle İlgili Esas ve Usuller"i incelenmiştir. Buna göre;

Grafik tasarım eğitimi kaynak kitap önerisi analizi;

- 1) Bilimsel içerik (konuların işleniş biçimi),
- 2) Dil ve anlatım özellikleri ile yazım kuralları ve
- 3) Görsel tasarım gibi üç ölçüte göre yapılmıştır.

1) Konuların işleniş biçimlerinde;

- a) Konuların, öğrencinin öğrenim gördüğü kurum hedeflerine uygun olması,
- b) Grafik tasarım öğretimi konuları ile Tasarım ve Teknolojisi Alanı öğretim programları arasında uygunluğun olması,
- c) Mesleki temel bilgi ve becerilerin, ulusal ve uluslar arası düzeyde beklenen yeterlikde kazandırılması,
- d) Kitapta yer alan bölüm ve konular arasında içerik hacimleri yönünden mümkün olduğunca uygun bir dengenin kurulması,
- e) Konuların işlenişinde, yakından uzağa, basitten karmaşığa, kolaydan zora ve somuttan soyuta gidén bir yol izlenmesi,
- f) Konuların öğrenci düzeyine uygun olması,
- g) Konularda olabildiğince gereksiz bilgi ve fazla ayrıntıya yer verilmemesi gibi ölçütler dikkate alınmıştır.

2) Dil özellikleri ve yazım kurallarının uygulanmasında;

- a) Metinlerde kullanılan yazım dili ve anlatımının, öğrenci kitlesinin gelişim ve

- anlama düzeyine uygun olması,
- b) Dolaylı anlatımdan kaçınılması,
- c) Türkçe'nin doğru kullanılması,
- d) Yazım kurallarına uygun olması,
- e) Sözcüklerin titizlikle seçilmesi,
- f) Metinlerde akıcılık ve düşünce bütünlüğü sağlanması,
- g) Yabancı sözcüklerin, Türkçe sözcükten sonra özgün biçimiyle ve parantez içinde verilmesi gibi ölçütler dikkate alınmıştır.

3) Görsel düzen uygulamasında;

- a) Konuların kolay öğrenilmesi için öğrencinin yaşına uygun, metni açıklayıcı ve tamamlayıcı nitelikte öğrenimi destekleyen görüntü öğelerinin (fotoğraf, şema vb.) seçilmesi,
- b) Görüntü öğelerinin, net ve ofset baskıya uygun olması,
- c) Sayfa düzeninde;
- Hem görüntü öğelerinin daha büyük kullanılması hem de sayfa sayısının daha da azaltılması düşünülerek kitap boyutunun 19 x 27 cm. olarak seçilmesi,
 - Sayfaların yazı alanı dışında kalan alt, üst ve sağ taraflarında 2 cm. boş alan bırakılırken; sol taraflarında, bıçak ve ciltleme payı için 3 cm. boş alan bırakılması,
 - Kitap boyutu içinde alt, üst, sağ ve sol taraf boşluklarından sonra kalan 14 x 23 cm.'lik metin alanında 12 punto büyüklüğündeki yazının et kalınlığının koyu bir etki yaratacağı düşünülerek 11 puntoya düşürülmesi; yazının görsel algı ve kolay okunurluğu için de harf aralığının 3, satır aralığının da 1,6 puntoya çıkartılması,
 - Tüm kitap tasarımı genelinde sayfa numaralarının kolay algılanabilmesi için sağ üst köşeye alınması,
 - Görüntü öğelerinin cümle ve paragrafları bölmeyecek biçimde genellikle ya sayfanın üst ya da alt kısmına 1 / 3 oranıyla yerleştirilmesi,
 - Renkli ve siyah-beyaz görüntü öğelerinin hem birbirleriyle hem de diğer sayfayla lekesel etkilerinin tüm sayfalarda bütünleyici optik esaslara göre

değerlendirilmesi ve organize edilmesi,

- Görüntü öğeleriyle dipnot açıklamaları ve onlarla da paragraflar arası boşluğun tüm sayfa tasarımında korunmasına,

- Konu ya da konuyla ilgili iletilerin daha iyi bilinmesi, anlaşılması için olabildiğince görüntü ögesinin kullanılması (toplam 129 adet),

- Metnin görüntü ögesi çevresinde dolaşmasının (Runaround), hem görsel bir karışıklığa neden olacağı hem de metnin görsel akışını engelleyeceği kaygısıyla tercih edilmemesi,

- Başlıkların, baş harfi büyük diğerleri küçük harfle yazılıp, metin soldan bloklanarak sözcükler hecelenmeksizin akıcı ve rahat bir okunurluğun sürekli kılınması,

- Alt başlıklar ve paragraflar arası boşluğun 1 satır aralığından az tutulması,

- Bir paragrafın son satırının sayfa başına denk gelmemesine ya da bir paragrafın ilk satırının sayfa sonunda kullanılmaması,

- İlgili ders kitabının "içindekiler" kısmı ve konu başlıklarının; I, I.1, I.1.1 biçiminde numaralandırılmasından özellikle kaçınılarak hem öğrencilerin şaşırmasının önlenmesi hem de "içindekiler" kısmının daha az sayfa tutmasının sağlanması,

- Kitabın kaynakça kısmında belirtilen alıntı ve atıfların, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yazım ve Basım Yönergesi'ne uygun olarak yazılması gibi ölçütler dikkate alınmıştır.

SONUÇ

Mesleki ve teknik eğitim, sanayi sektörü ile hizmet sektörünün değişen ve gelişen teknolojisine, nitelikli insan kaynağı sağlamayı hedeflemektedir. Bu hedef doğrultusunda değişime ve gelişime uyum sağlayabilecek insan gücü yetiştirilmesi kaçınılmaz bir gerekliliktir.

Mesleki ve Teknik Ortaöğretim uygulamaları; iş yaşamının değişen gereksinimleri ile birlikte, bölgesel iş gücü gereksinimlerini de karşılamaktadır. Bu durum; öğrenci davranışlarında istendik davranış değişikliği oluşturabilmek için gerekiyorsa yeni program geliştirilmesi, öğretim tasarımı çalışmalarının planlanarak değerlendirilmesi ve var olan eğitim programlarının kapsamlarının geliştirilmesi ya da yenilenmesi ile olanaklı kılınabilir.

Türkiye ekonomisi, değişen dünya koşullarına paralel olarak çağdaş ve modern iş gücüne gereksinim duymaktadır. Uygulanmakta olan piyasa ekonomisinin gereksindiği rekabetçi, pazar taleplerini karşılayan nitelikte, algılama, düşünme, sorun saptama ve çözme yeteneği gelişmiş, teknoloji üretimine yatkın, yeni durumlara uyum sağlayabilen, beceri düzeyi ulusal ve uluslar arası düzeyde beklenen yeterlikte insan kaynağının yetiştirilmesi, kalkınma hızının yükseltilmesi için önemlidir.

Sonuç olarak; bu çalışmada uygulanan grafik tasarım eğitimi kaynak kitabı önerisi, öğrencinin ilgisini çeken; tasarım, dil ve anlatım nitelikleri dışında bilgi içeriği güncellenmiş bir çalışma olarak, alana yönelik gereksinimleri gidermesi için sunulmaktadır.

KAYNAKÇA

Anonim. *TC. Milli Eğitim Bakanlığı Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü*, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 1998.

Anonim. *TC. Milli Eğitim Bakanlığı Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü*, İstanbul, Milli Eğitim Basımevi, 1999.

Anonim. *TC. Milli Eğitim Bakanlığı Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, METGE Projesi Çerçeve Öğretim Programları*, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 2000.

Anonim. *Türkiye'de ve Dünyada Mesleki Eğitim Türk özel Sektörünün Karşılaştığı Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, Ankara, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Yayın No: 168, 1998.

Anonim. *Milenyum Eşiğinde Mesleki Eğitim ve Öğretim*, İstanbul, Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası Yayın No: 314, 1999.

İŞİK, Yıldız ve Diğerleri. *2001 Yılı Başında Milli Eğitim*, Ankara, Milli Eğitim Basımevi, 2001.

İSTİFOĞLU, Berna. "Kız Meslek Liseleri Resim Bölümü Eğitim-Öğretim Programı İle İlgili Öğretmen Görüşleri ve Değerlendirme." (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi, 1996.

KAPPLER, Wolfgang. "Almanya'da Mesleki ve Teknik Eğitim.", *21. Yüzyıla Doğru Meslek Yüksek Okullarının Yeniden Yapılanması*, Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları, 1996.

KAPLAN, Yusuf. "Ara Eleman Eğitiminin Sistem İçindeki Yeri - nemi ve Okul Sanayi İşbirliği.", *21. Yüzyıla Doğru Meslek Yüksek Okullarının Yeniden Yapılanması*, Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları, 1996.

MEB Tebliğler Dergisi. "Kitapların Hazırlanması ve İncelenmesi İle İlgili Esas ve Usuller.", Sayı: 2434, 3 Temmuz 1995.

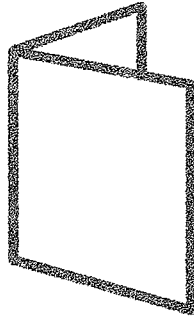
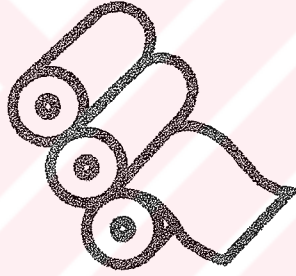
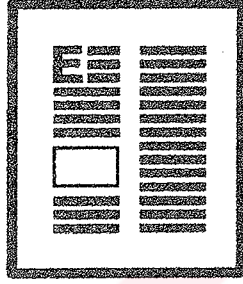
Resmi Gazete. "Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliği.", Sayı: 22297, 25 Mayıs 1995.

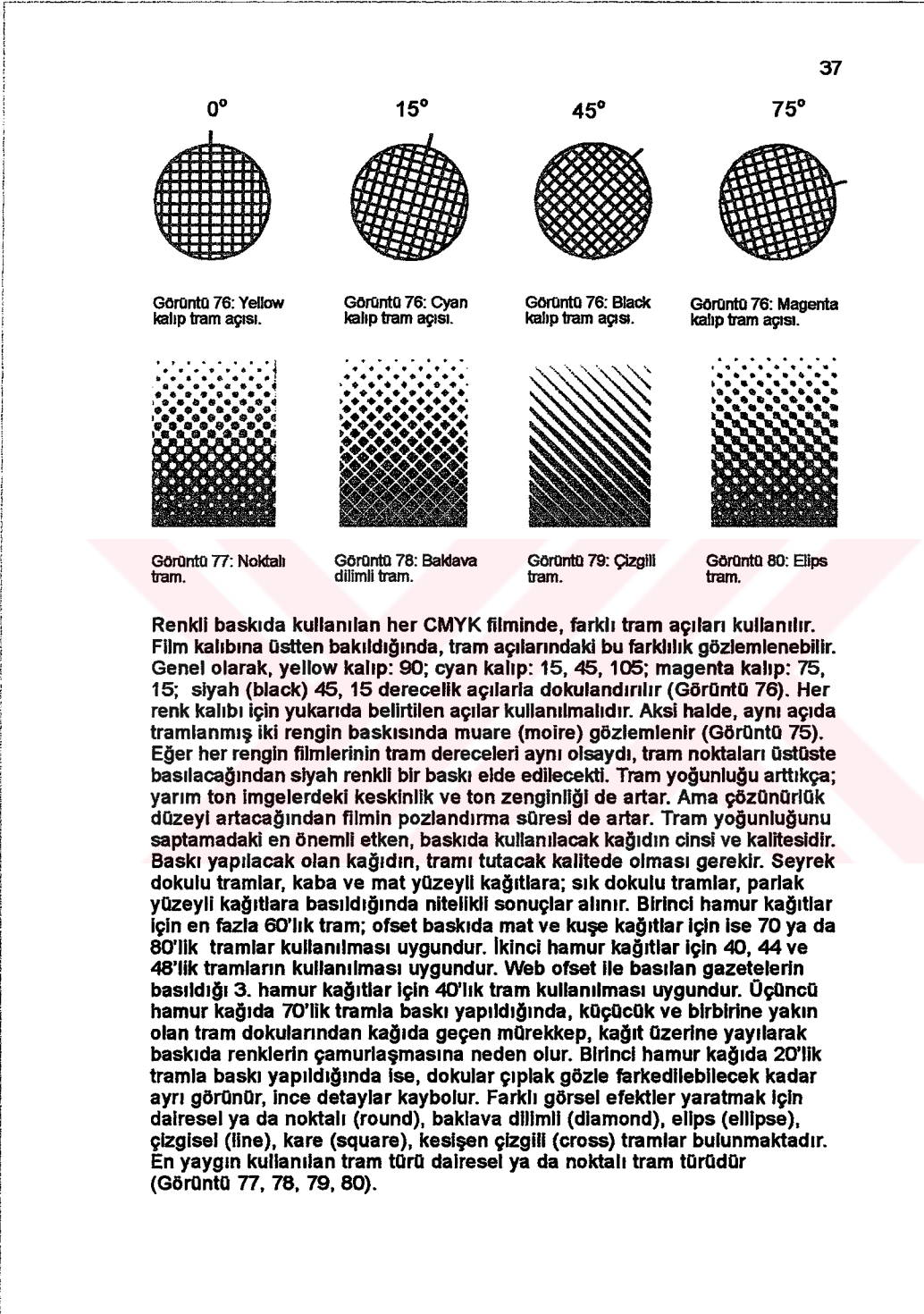
ULUKAN, Emine. "Türkiye'de Uygulanan Meslek Eğitimi Modellerinin Karşılaştırmalı Değerlendirilmesi.", Ankara, Tes - Ar Yayınları No: 28, 1998.

**Ek : 1. Kız Meslek ve Anadolu Kız Meslek Liseleri İçin
Grafik Tasarım Eğitimi Kaynak Kitap Önerisi'nden
Bazı Alıntılar.**

Baskı Öncesi, Baskı ve Baskı Sonrası Süreçlerde
Grafik Tasarım Eğitimi

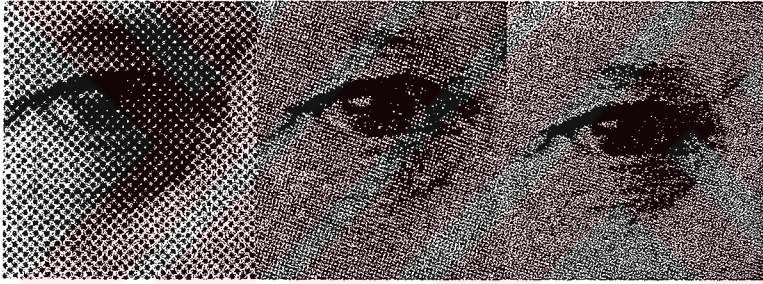

Gofre (Kabartma - Rölief): Kağıt yüzeyine boyut kazandırma işlemidir. Alçak ya da yüksek kabartı yoluyla yapılır. Gofre yapılabilmesi için aynı iş için hem dişi (negatif) hem de erkek (pozitif) kalıp (klişe) kullanılır. Gofre, düz kazanlı tip baskı makinelerinde dişi ve erkek klişeler arasına kağıdın yerleştirilerek belirli düzeyde basınç uygulanmasıyla gerçekleştirilir (Görüntü 76).

B. Tram

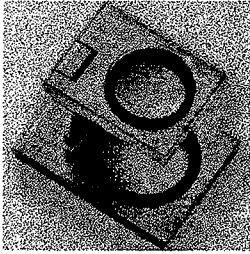
Tram, ara (yarım) tonlu baskı kalıbı üzerinde bulunan ve renk tonu değerlerinin elde edilmesini sağlayan; basılı ürünlere lüp ile bakıldığında ayırtılabilen küçük nokta, çizgi ya da dokular topluluğudur (Görüntü 74). 1 cm. uzunluğundaki çizgi üzerinde bulunan nokta ve doku sayısı Türk standartlarındaki tram değerini verir. Bu çizgi üzerindeki nokta ve doku sıklığı, baskının netliğini belirler. Çap ve genişlikleri farklı büyüklükte olan bu dokular topluluğu, film kalıbında çeşitli bölgelerin farklı açıklık ve koyulukta (ara ton etkisinde) olmalarını sağlar. Ara tonlu görsel unsurların tramlanıp pozlandırılması sonucunda elde edilen filme "yarım-ton negatif film" adı verilir. Türkiye'de tramlar 1cm.'deki çizgi aralığında bulunan nokta sayısı ile ölçülür ve sınıflandırılırlar. Bu ölçüye tram yoğunluğu denir. Baskı teknolojisinde en çok kullanılan tramlar kalından inceye doğru; 22, 26, 34, 40, 44, 54, 60, 70, 80, 90 ve 100 nokta / cm. olarak sınırlandırılırlar (Görüntü 73).

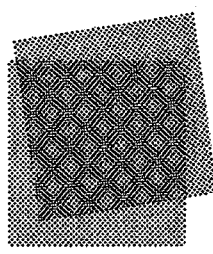
Görüntü 73: 22'lik tram.

Görüntü 73: 40'lık tram.

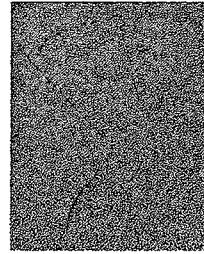
Görüntü 73: 60'lık tram.

Görüntü 74: Lp.

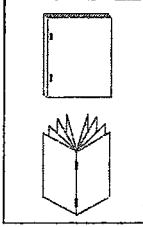

Görüntü 75: Muare.

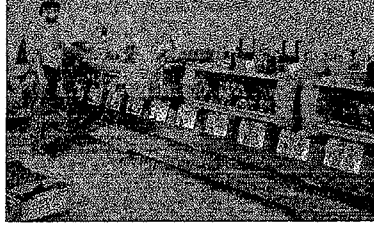

Görüntü 76: Bir yüksek kabartma örneği.

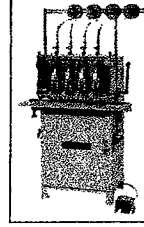
58

Görüntü 122:
Üst ve sırt zimba.

Görüntü 122: Otomatik zimba makinesi.

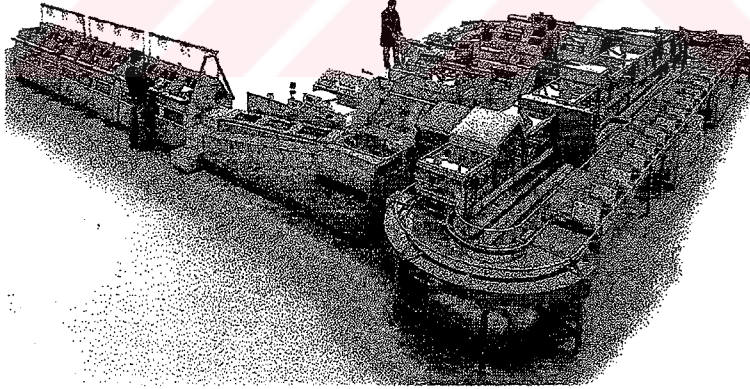
Görüntü 122: Dört kafalı
tel dikiş makinesi.

1. Tel Dikiş

Tel dikiş işlemi makineler aracılığıyla yapılmaktadır. Bu makineler, yapılacak işin özelliğine göre broşür, kitapçık ya da kataloğu iç, sırt ya da üst kısmından tel ile birleştirir. Az sayfalı işlerde kullanılır. Örneğin, makbuz, defter, broşür, katalog gibi. Üstten tel dikiş işlemi, çok sayfalı işlerde kullanılmamalıdır (Görüntü 122).

2. İplik Dikiş

İplik dikiş makinelerinde naylon, pamuk ve ipek iplikler kullanılmaktadır. İplik dikiş makinelerinde formlar, sırt kısımları üste gelecek biçimde yan yana getirilerek dikilir. İplikle dikiş; kitap, ansiklopedi ve dergi türü çalışmalarda kullanılmaktadır. Kitap, dergi ve ansiklopedilerin rahatlıkla kullanılmasını sağlar, dayanıklı olduğu için uzun ömürlüdür ama pahalıdır. Yüksek tirajlı çalışmalar için kullanılır (Görüntü 123).

Görüntü 123: Otomatik İplik dikiş makinesi.

Grafik Tasarım Terimler Sözlüğü

A

Adobe Postscript: Sayfa tanımlamaları için bir bilgisayar görselleştirme sistemi.

Ağ (Network): Kabloyla ya da (radyo, optik araçlar vb.) "kablosuz" araçlarla bilgisayarları ve başka bilgi / telekomünikasyon sistemlerini birbirine bağlayan sistem; sistemler arasında bilgi alışverişi sağlar.

Akış Şeması (Flowchart): Bir dizi olaya ya da sisteme ilişkin grafik gösterim. Hipermedya program tasarımında öykü akış şemasıyla (storyboard) birlikte, programı oluşturan farklı iletim ortamı öğelerinin ve kullanıcının bunlar içinde izleyebileceği çeşitli yolların tümünü gösterir.

Alıcı (Receiver): İletişim sürecinde göndericinin karşısında konumlanan ve iletilen iletinin ulaşması amaçlanan kategori.

Algı: Bir olay ya da nesnenin varlığı üzerine duyular yoluyla edinilen yalın bilinç durumu.

Algılama: Duyu organları yoluyla, çevrede var olan nesne ve olayların bilincine varma.

Alt Rengin Çıkarılması (Undercolor Removal (UCR)): Kimi renkli baskılarda (özellikle spot renklerle yapılan baskılarda) istenilen rengin bir ton koyusunu hazırlayıp (siyah ekleme), baskı sırasında boyayı kısarak istenen rengi yakalama tekniği. Mavi, kırmızı ve sarının üst üste geldiği yerlerde kuruma kolaylığı sağlayarak renklerin arka vermelerini önler. Ayrıca boyadan tasarruf sağlar.

Ampersand: "And" yerine kullanılan "&" harf karakterinin adıdır.

Ana Prova (Master Prova): Müşteriye onaylaması amacıyla gönderilen baskı provası.

Anlam (Meaning): 1. İletişimin ürünü ya da sonucu olarak ortaya çıkan, karşılıklı anlaşmaya dayanan ve insanların birbirlerini anlamalarını olanaklı kılan düşünsel çağrışım. 2. Bir dilsel birimin ilettiği ya da uyandırdığı kavram.

Anlambilim (Semantics): Dilde, anlamların nasıl dile getirildiğini çözümlenmeyi ve açıklamayı amaçlayan bilim dalı.

Anlatımsal Yazı Karakteri (Mood Typeface): Belirli bir duygu uyandırmak, belirli bir izlenim yaratmak amacıyla özel olarak oluşturulan yazı karakteri.

Arabesk (Arabesque): Birbiri içine girip çıkan hat ve eğrilerin meydana getirdiği bir bezeme biçimi.

Arabirim (Interface): Tam olarak "insan / bilgisayar arabirimi", yani kullanıcıyla bir bilgisayar ya da hipermedya sistemi arasında etkileşim sağlayan donanım ve yazılım.

Ek : 2. Okul Türlerine Göre Örgün Öğretim Programları

Anadolu Kız Meslek Liseleri

- 1) Bilgisayar
- 2) Büro Yönetimi ve Sekreterlik
- 3) Çocuk Gelişimi
- 4) Deniz Turizmi
- 5) Deri Hazır Giyim
- 6) Hazır Giyim
- 7) Grafik
- 8) Elektronik
- 9) Heykel
- 10) İç Mekan Tasarımı
- 11) Konservasyon
- 12) Moda (Giysi) Tasarımı
- 13) Örme Hazır Giyim
- 14) Resim
- 15) Restorasyon
- 16) Seramik
- 17) Seyahat Acentacılığı
- 18) Süs Bitkileri
- 19) Tekstil-Boya-Baskı-Desen
- 20) Tekstil Dokuma
- 21) Tekstil İplikcilik
- 22) Tekstil Kalite Kontrol
- 23) Tekstil Tasarımı
- 24) Turizm Endüstrisi Servis Hizmetleri

Kız Meslek Liseleri

- 1) Çocuk Gelişimi
- 2) Ev Yönetimi ve Beslenme
- 3) El Sanatları
- 4) Nakış
- 5) Resim
- 6) Giyim
- 7) Hazır Giyim
- 8) Örme Hazır Giyim
- 9) Deri Hazır Giyim
- 10) Terzilik (Erkek)
- 11) Terzilik (Kadın)
- 12) Kuaförlük
- 13) Cilt Bakımı ve Güzellik
- 14) Tekstil-Boya-Baskı-Desen
- 15) Tekstil Dokuma
- 16) Tekstil İplikcilik
- 17) Yapı Ressamlığı
- 18) Makina Ressamlığı
- 19) Moda (Giysi) Tasarımı
- 20) Çini Desinatörlüğü
- 21) Seramik
- 22) Kuyumculuk Takı Tasarımı
- 23) Grafik
- 24) Cam İşlemciliği
- 25) Klasik Ciltcilik
- 26) Pastacılık
- 27) Besin Kontrol ve Analizleri
- 28) Kurum Beslenmesi
- 29) Kimya
- 30) Elektronik

**Ek : 3 Anadolu Kız Meslek ve Meslek Lisesi
Tasarım ve Teknolojisi Alanı
Çerçeve Programı (Grafik / Seramik)**

	Dersler	Haftalık Ders Saati
Hazırlık Sınıfı	Türkçe	4
	Yabancı Dil	24
	Beden Eğitimi	2
	Seçmeli Dersler	4
	Toplam	34

Sınıflar/Ders grupları	Dersler	9. sınıf	10. sınıf	11. sınıf
Ortak Genel Kültür Dersleri	Türk Dili ve Edebiyatı	4	2	2
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	1	1
	Tarih	3	-	-
	Coğrafya	2	-	-
	Matematik	4	-	-
	Biyoloji ve Sağlık Bilgisi	2	-	-
	Fizik	2	-	-
	Kimya	2	-	-
	Yabancı Dil	6	4	4
	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	2
	Milli Güvenlik Bilgisi	-	1	-
	Toplam	26	8	11

Meslek Alan Dersleri		Dersler	9. sınıf	10. sınıf	11. sınıf
	Ortak Dersler	İnsan İlişkileri ve İletişim Araştırma Teknikleri Girişimcilik Bilgisayar İlk Yardım	- - - 2 -	- 2 - - 2	2 - 2 - -
Ortak Alan Dersleri	Temel Sanat Eğitimi Desen Teknik Resim	6 4 3	- - -	- - -	
	Toplam	15	4	4	
Teorik / Uygulamalı Meslek Dersleri	Bilgisayarlı Grafik Grafik Uygulama Teknikleri Grafik Tasarım Uygulama Grafik Atölyesi Temel Fotoğrafçılık Bilgisi Sanat Etkinliklerini İzleme Seramik Tasarımı Dekorlama Teknikleri İşletmelerde Beceri Eğitimi Bilgisayarlı Seramik Tasarımı Seramik Sanatı Tarihi	Seramik Kimyası Seramik Teknolojisi Estetik Sanat Tarihi Yazı - Tipografi Reklam Tarihi Kalite Kontrol Alçı Atölyesi Seramik Atölyesi		29 S A A T	30 S A A T
	Meslek Alan Dersleri Toplamı	15	33	34	
Alan Seçmeli / Seçmeli Dersler		-	4	-	
Rehberlik		1	1	1	
	Toplam	41	45	45	

EK : 4 Tasarım ve Teknolojisi Alanı Programında Yer Alan Dersler ve Modülleri

1) Temel Sanat Eğitimi

Nokta-Çizgi

Açık-Koyu, Işık-Gölge

Renk

Doku

Strüktür

Perspektif 1 (Temel Terimler, Önemi, İlkeleri)

Teknolojiye Giriş

2) Desen

Cansız Modellerden Etütler

Anatomi Bilgisi ve Değişik Araç-Gereçlerle İnsan Vücudu Etütleri

Portre

3) Teknik Resim

Geometrik Çizimler

İzdüşüm-Görünüş Çıkarma

Perspektif 2 (Perspektif Uygulamaları)

4) Bilgisayarlı Grafik

10 Parmak Klavye Kullanımı

Macromedia Free Hand

Adobe Photoshop

QuarkXPress

5) Grafik Uygulama Teknikleri

Sulu Boya Tekniği

Guaj Boya Tekniği

Airbrush Tekniği

Maket (Layout) Hazırlama Teknikleri

6) Yazı-Tipografi

Yazı- Tipografi 1

Yazı- Tipografi 2

7) Grafik Tasarım Uygulama

Şablon Baskı Tekniği

Yüksek Baskı Tekniği

Gravür Baskı Tekniği

Serigrafi Baskı Tekniği 1

Serigrafi Baskı Tekniği 2

Ofset Baskı Tekniğine Hazırlık

Kurum Kimliği Çeşitleri

İllüstrasyon

Broşür

Tanıtım Fotoğrafı

Ambalaj ve Poşet Tasarımı

Afiş Tasarımı

8) Temel Fotoğrafçılık Bilgisi

Temel Fotoğrafçılık Bilgisi 1

Temel Fotoğrafçılık Bilgisi 2

9) Grafik Atölyesi

Reklam Stratejisi 1

Reklam Stratejisi 2

EK : 5 Reklam Ajansları ve Tübitak Matbaa Müdürlüğü İle Yapılan Röportaj Sonuçları

Grafikevi, Cüneyt Özyer

1) Eğitim durumunuz nedir ?

- Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü mezunuyum.

2) Hangi branştan mezun oldunuz ?

- Grafik Anasanat dalı.

3) İş yerinizde hangi alanlarda ya da branşta insan kaynağına gereksinim duymaktasınız ?

- Grafikevi'nde iki temel alan var. Birincisi, kreatif alan; ikincisi, satış geliştirme alanı. Kreatif kadroda tasarımın; grafik, leke, biçim ve tasarımı var. Burada grafik tasarımcılara gereksinim duyuyoruz. Kavram, metin ve iletişim tasarımı kısmı da var. Burada da reklam yazarlarına gereksinim duyuyoruz. Satış geliştirme alanında müşteri ilişkilerine, müşteri temsilcilerine, müşteri ilişkileri yönetmenlerine gereksinim duymaktayız ve çalıştırmaktayız.

4) Yardımcı grafiker çalıştırıyor olsaydınız onlardan işle ilgili beklentileriniz neler olurdu ?

- Beklenti çok kapsamlı değil. Uygulama beklentisi içinde olabiliriz.

5) Uygulamalardan neyi kastediyorsunuz ?

- Sayfa çoğaltmak, belirli bir düzeni tekrarlayıp çoğaltmak gibi. Layout'ların, tasarımların baskı için hazırlanma sürecindeki teknisyenlik işlerini yapabileceklerini düşünüyoruz. Dolayısıyla beklentilerimiz de o yönde. Yaptırabileceğiniz işler de bu dolayısıyla. Öğretilmiş işler, ilerletilerek emekten kazanılmış pratiklerle birleştirildiğinde sonuçlandırılacak işleri veririz. O da sayfa çoğaltmak, mizanpajı tekrarlamak, logo temizlemek, taramaları dekupe etmek, taramalarla ilgili olumsuzlukları gidermek gibi.

6) Hazırlanmış bir Layout'a ek olarak alternatifler üretilmesini yardımcı grafikerden bekler misiniz ?

- Bekleyemeyiz.

7) Mesleki ortaöğretim kurumlarından yardımcı grafiker olarak mezun olan adaylardan yaratıcılığın ve estetik beğeni düzeyinin ortaöğretim sürecinde geliştirilmesini dikkate alır mısınız ?

- Bizim profilimiz için kalibrasyonumuz olmalarını pek beklemiyoruz. Ama gerek eğitimin idealist tarafından bakılarak gerekse çocukların birşeyler alabilmesi insancıl güdüleri açısından bakıldığında az da olsa yükselmesi iyi olur. Ama ona katkı sağlayacak programlar yapılmalı. Yeteneklerine bağlı olarak birbirinden daha farklı ve iyi üreten çocuklar var. Onlar da gözlemlenerek anlaşılıyor ve işyerleri tarafından kabul görüyorlar. Ama bunun genellenmiş bir şekilde düzeyinin artırılması sektördeki yardımcı grafiker gereksinimine yanıt vermek adına istenen birşeydir. Yardımcı grafikerin yetiştirilmiş bir eleman olduğunu dahi düşünmedik biz şimdiye kadar. Yardımcı grafiker meslek liselerinden mezun olur demedik.

Ne dedik bunun yerine ?. İşe herhangi bir yerde ofisboy olarak başlamış, bir takım atölyelerde, matbaalarda çalışmış adaylar bize gelip uygulamaları öğrenerek zaman içinde ve uzun vadede ajansımızda kalarak çalışan kişiler oldu. Bu ofisboylar yerine, meslek liselerinden mezun olan çocukların tam da bu gereksinimleri karşılayabileceğini düşünmemiştik ama düşünülebilir de tabii ki. Ama acaba çocuklar da öyle mi düşünüyorlar ? onu da düşünmek gerekir !. Sanat eğitimini lise sonrasında üniversite düzeyine çekme ideallerini görüyorum ben çocuklarda. Liseden sonra; "ben bu işi kalıcı olarak yapacağım" diye çok az öğrenci var bize gelenler arasında. Öğrencilerden tasarım beklemiyoruz ama; hızlı, pratik bir biçimde tasarım sonrası, tasarımın ilgili yayın ortamına hazırlanmasındaki teknik işleri, pratik ve hızlı bir şekilde sürdürüp canlandırması, bu beceriyi kazanabilmesi yardımcı grafiker tanımında bizim için yeterlidir.

Grafikir, Bora Çınar**1) Eğitim durumunuz nedir ?**

- Bilkent Üniversitesi Turizm İşletmeciliği'nden kendi isteğimle ayrıldım. Herhangi bir üniversitenin grafik bölümünden mezun olmadım. Okullu bir grafik tasarımcı değilim.

3) İş yerinizde hangi alanlarda ya da branşta insan kaynağına gereksinim duymaktasınız ?

- Tabi ki bir reklam ajansının kalbi grafik tasarım, yani atölye ortamıdır. Maksimum kalitede insan çalıştırmaya özen gösteriyorum. Onun dışında; müşteri ilişkileri ve insan ilişkilerinde insan kaynağına gereksinim duyuyoruz.

4) Şu anda yardımcı grafiker çalıştırıyor musunuz ?

- Evet. Stajyer olarak Zübeyde Hanım Kız Meslek Lisesi'nden gelen yardımcı grafikerlerimiz var. Toplam, 16-17 kişilik bir ekibiz burada.

5) Yardımcı grafiker çalıştırıyor olsaydınız onlardan işle ilgili beklentileriniz neler olurdu ?

- Ankara'da çok ciddi bir müşteri portföyümüz var. Varolan bu portföye cevap verme sıkıntısı çekiyoruz. Çalıştırdığım yardımcı grafikerden beklentim, bu taleplere yanıt verebilecek nitelikte olabilmeleri yönünde. Bundan daha önceki beklentim ise; hızlı, çalışan ve üreten bir grafik tasarımcı olmalı. Öncelikle Zübeyde Hanım Kız Meslek Lisesi'nden gelen usta stajyer olarak gelen adaylara hiçbirşey yaptırmadan geriden izlemesini istiyorum. Başlangıçta onlardan çok büyük bir beklentim olmuyor. Daha sonra adaylar, ilgi ve isteklerine göre kendilerini geliştiriyorlar. Adayların öncelikle FreeHand programını öğrenmesini istiyorum. Burada stajyer olan bir öğrencinin vektörel bir programı öğrenmesi gerekiyor. FreeHand programını bilmezse Photoshop'u da çok verimli kullanamaz.

6) CorelDraw programı kullanıyor musunuz ?

- Corel programını hiç bilmiyoruz. Bu işe başladığım 10 yıl içinde hiç kullanmadık.

5) Mesleki ortaöğretim kurumlarından yardımcı grafiker olarak mezun olan adaylardan yaratıcılığın ve estetik beğeni düzeyinin ortaöğretim sürecinde geliştirilmesini dikkate alır mısınız ?

- Evet. İster grafik tasarımcı olsun, ister stajyer aday olsun farketmez, yaratıcı insanların burada olmasını ve onlarla birlikte çalışmayı isterim.

Reta, Mehmet Sobacı

1) Eğitim durumunuz nedir ?

- Basın Yayın Yüksek Okulu'nu bitirdim.

2) Hangi bölümden mezun oldunuz ?

- Gazetecilik ve halkla ilişkiler bölümünden mezun oldum. Daha sonra fakülte oldu orası. Reklamcılık ve grafik dersleri veriyorum. 1993'ten bu yana Öğretim Görevlisi olarak çalışıyorum.

3) İş yerinizde hangi alanlarda ya da branşta insan kaynağına gereksinim duymaktasınız ?

- Öncelikli olarak grafik sektörüne dair elemanlarımız var. Tasarımcılar, reklam yazarı, müşteri temsilcisi, muhasebe ve diğer meslek hizmetleri bu yelpazeyi oluşturan gruplar. Reta ajansı ağırlıklı olarak baskıya dönük çalışmalar yapıyor. Dolayısıyla bir tane reklam yazarımız varken 4 tane tasarımcımız var.

4) Yardımcı grafiker çalıştırıyor olsaydınız onlardan işle ilgili beklentileriniz neler olurdu ?

- Bu kurumun gereksinimleri çerçevesinde alanlarında yetkili olmaları ya da yetkin olmaya eğilimli olmaları, sağlam bir hamura sahip olmaları öncelikli beklentimizdir.

5) Yani ağırlıklı olarak, bir görüntünün taranması, dekupe edilmesi ya da benzeri teknik işlemlerin yapılması gibi işler beklenir mi ?

- Bu olmazsa olmazlardan bazıları tabi ki. Onların dışında birşey var. Ankara ajanslarından önce İstanbul ajansları bu işi daha önce çözdü. Saydığınız işlemlerin tümü aslında bir operatörün işleridir. Bugün herhangi bir okuldan mezun, Photoshop'u bilen herhangi bir eleman bu dediklerinizi

yapabiliyor. Dolayısıyla bunun ötesinde başka birşey var. Tasarım boyutu. Yani bir çözüm bulabilme yeteneği. Biz tasarımı böyle tanımlıyoruz. Bizler aynı dili konuşabileceğimiz, birbirimizi anlayabileceğimiz insanlar arıyoruz. Bu önemli çünkü, fikrin geliştirilmesi, mesajın oluşturulması ve bunun en uygun biçimde forma dönüştürülmesi sürecinin tamamı açısından söylüyorum. Bu çerçevede, yaşadığı dünyayı kavrayan, onun farkında olan, onun içinde olan, ondan beslenmeye devam etme açlığı içinde olan insanlarla her kademedeki çalışma eğilimi içindeyiz. Grafik bir dildir. Meslek lisesi öğrencilerinin bu dili üst düzeyde konuşmaları gerekmiyor. Ama bu dili besleyecek kaynak grafiker ihtiyacı var.

6) Mesleki ortaöğretim kurumlarından yardımcı grafiker olarak mezun olan adaylardan yaratıcılığın ve estetik beğeni düzeyinin ortaöğretim sürecinde geliştirilmesini dikkate alır mısınız ?

- 15 yıl öncesinin alışkanlıklarıyla iş yapma şansınız yok. Dolayısıyla kendinizi geliştireceksiniz, buna direnmenin anlamı yok.

Prograf, Hüseyin - Cengiz Ertaç

1) Eğitim durumunuz nedir ?

- Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi'ni bitirdik.

2) Hangi bölümden mezun oldunuz ?

- Uygulamalı Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim Anasanat dalı.

3) İş yerinizde hangi alanlarda ya da branşta insan kaynağına gereksinim duymaktasınız ?

- İş o kadar kollara ayrıldı ki burada her türlü elemana ihtiyaç var. Örneğin, grafiker, metin yazarı, ressam, işletmeci, medya planlamacısı. Bütün bunlar yavaş yavaş uzmanlık alanı olmaya başladılar. Eleman olmadığı için bazen bir kişinin 3 işi yaptığı oluyor. Örneğin; grafiker metin yazarlığı da yapıyor, medya planlaması da yapıyor. Grafiker, tasarımın konseptini çiziyor, bilgisayar operatörü ise onuprogramları kullanarak bilgisayarda çiziyor.

4) Yardımcı grafiker çalıştırıyor olsaydınız onlardan işle ilgili beklentileriniz neler olurdu ?

- Yardımcı grafikerin, grafikerliği yapabilmesi ya da uygulayabilmesi için bilgisayarı ve programları bilmesi gerekiyor. Örneğin; Photoshop, FreeHand, CorelDraw ve QuarkXPress gibi programlar.

5) Web sayfa tasarımı yapıyor musunuz ?

- Web sayfasını tasarlıyoruz ama uygulayamıyoruz. O konuda biraz geç kaldık. Biz tasarımı yaparız, konsepti çizeriz ama uygulama yapmayız.

6) Öğrenciler geldiğinde onlara ne tür işler yaptırıyorsunuz ?

- Biz öncelikle işi bozmasınlar diye bakarız. Olanaklarımız ölçüsünde bilgisayarlarımız boş olduğunda onlara, eski çalışmalarımız üzerinde çalışmalarına izin veriyor, gözlemliyoruz ve ona göre karar veriyoruz, değerlendiriyoruz. Bizler lise öğrencilerinden hiçbir şey beklemiyoruz. Şimdiye kadar onlardan hiçbir verim alamadık. Yalnızca çocuklar gelsin birşeyler öğrensin, yetişsin diye bakıyoruz. Üniversiteden mezun olanlar bile iş ortamından çok uzak. Tasarım anlamında uçuyorlar ve bunun iyi birşey olduğunu sanıyorlar, ama öyle değil. İşin bir de uygulama ve baskıya girişi, ekonomik olması gibi boyutları da var. Piyasanın içine girip en az 1 yıl yoğurulmaları gerekiyor. Bizim şöyle bir avantajımız vardı. Gazi Uygulamalı Sanatlar Eğitimi Bölümü Grafik Anasanat dalı'ndan bir hocamız vardı. Bizi o yetiştirdi. Hocamızın ajansı vardı ve ben 1. sınıftan itibaren orada çalıştım. Karanlık odadan serigrafiye kadar herşeyi yaptık. İkinci sınıfta Halk Bankası'nın reklamlarını ben hazırlıyordum. Günümüz öğrencileri işi öğrenmek, piyasa içinde olgunlaşmak istemiyorlar. Oysa biz onların işi öğrenmelerini istiyoruz. Ayrıca istedikleri ücretler yaptıkları işlerle hiç orantılı değil.

7) Hazırladığınız maketi bilgisayar ortamında yapabilmemesini ya da ona ek alternatifler üretmesini ister misiniz ?

- Evet istiyoruz. Onlardan dizgi operatörlüğü yapmalarını beklemiyoruz çünkü o çok farklı bir olay. O on parmak daktilo işidir.

8) Mesleki ortaöğretim kurumlarından yardımcı grafiker olarak mezun

olan adaylardan yaratıcılığın ve estetik beğeni düzeyinin ortaöğretim sürecinde geliştirilmesini dikkate alır mısınız ?

- Tabii ki. Alternatifler üretebilmesi için bu şart. Bir işi bir öğrenciye ya da elemana anlatmak bana daha zor geliyor. Onun için oturup kendim hazırlıyorum. Müşteri bize işi anlatırken o işi yapacak olan çocuğun bizimle orada bulunması gerekiyor. Konsepti anlaması gerekli. Onu anlarsa zaten sorun yok. O zaman Layout'ların dışına çıkabilir ya da alternatifler üretebilir. Çocukları maalesef görüşmeye sokamıyoruz, çünkü zaten çoğu ilgisiz.

9) Meslek lisesi öğrencilerinden bahsediyorsunuz değil mi ?

- Hayır, üniversite öğrencilerinden. Biz liselerden hiçbir şey beklemiyoruz maalesef. Grafik tasarım mezun olan adaylardan birtakım beklentilerimiz var. Şöyleki; estetik olarak belirli bir yaratıcılığa sahip olmaları, Layoutlara ek alternatifler üretebilmelerini bekliyoruz. Bir maliyet hesabı, baskıya uygunluk olayı bunları çok çabuk çözümlenmeleri gerekiyor. Malzemeyi çok iyi tanımaları gerekiyor. Örneğin kağıtları, boyutlarını, makine boyutlarını, baskı süreçlerini, selofan, mat ve vernik kaplamayı, dijital baskı, kumaş üzerine baskı yapıyoruz. İşin bir de canlı boyutu var televizyon gibi. Diyelim ki bir kampanya hazırlıyorsunuz. Bunun radyosu, televizyonu var; baskısı, gazetesi var. Çocukların bunları da bilmesi gerekiyor. Bir de medya boyutu var olayın. Bizim en çok kullandığımız şeylerden birisi. O nedenle gazete tasarımını çok iyi bilmesi gerekiyor. Gazete ile billboard arasındaki farkı iyi bilmesi; el ilanı ile broşürde ne olması gerektiğini bilmesi gerekiyor.

Kare Film ve Tanıtım, Yusuf Ziya Gümrükçü

1) Eğitim durumunuz nedir ?

- Anadolu Üniversitesi'nden ayrıldım.

2) Hangi bölümden ayrıldınız ?

- Reklamcılık ve Halkla İlişkiler bölümünden.

3) İş yerinizde hangi alanlarda ya da branşta insan kaynağına gereksinim

duymaktasınız ?

- Grafik tasarım, halkla ilişkiler, özellikle tasarımcılara gereksinim duyuyoruz.

4) Yardımcı grafiker çalıştırıyorsunuz. Onlardan işle ilgili beklentileriniz nelerdir ?

- Stajyer adaylar önce yardımcı grafiker olurlar. Hem onların öğrenmesi hem de işlerimizin yürüebilmesi ve bize yardımcı olabilmeleri açısından grafikerin denetiminde yardımcı grafiker olarak çalışıyorlar.

5) Onlara neler yaptırıyor sunuz ?

- Küçük işler yaptırıyoruz. Örneğin, antetli kağıt düzenlemesi gibi. Öğrenci kendini geliştirmiş ise, ona katalog, broşür gibi çalışmalar da yaptırıyoruz.

6) Hazırladığınız Layout'lara alternatif Layout'lar hazırlamasını istiyor musunuz ?

- Evet istiyoruz.

7) Kendini geliştiren öğrencileri doğrudan müşteri ile yüzleştirerek onların isteklerini bilgisayar ortamında gerçekleştirmelerini istiyor musunuz ?

- Tabii ki istiyoruz.

8) Onların dizgi operatörlüğü yapmalarını istiyor musunuz ?

- Evet. Öğrenci ilk önce kendini geliştirecek ve bu olay okulda başlıyor. Okulun teknik imkanları nedir bilemiyorum ama. Ayrıca çalıştığı ya da staj yaptığı yer de çok önemli. Kendini geliştirmesi ilk kural. Bilgisayarı öğrenecek. Programları mutlaka bilecek. Ondan sonra tasarımı geliştirecek, kendini yenileyecek, isteyecek. Bunlar olduğu sürece başarılı olmaması mümkün değil.

9) Mesleki ortaöğretim kurumlarından yardımcı grafiker olarak mezun olan adaylardan yaratıcılığın ve estetik beğeni düzeyinin ortaöğretim sürecinde geliştirilmesini dikkate alır mısınız ?

- Aslında en ideal süreç odur. Liseden başlaması gerekir. Liseyi bitirip üniversitelerin grafik bölümlerine girmekten daha avantajlı olduğunu düşünüyorum. Ama lisede başlayıp devamını üniversitede getirirse çok daha mükemmel olur.

Cargo Tasarım, Ekin Dirik

1) Eğitim durumunuz nedir ?

- Gazi Üniversitesi mezunuyum.

2) Hangi bölümden mezun oldunuz ?

- Grafik Anasanat dalı. Ayrıca Yüksek Lisans'ımı Hacettepe Üniversitesi'nde yaptım.

3) İş yerinizde hangi alanlarda ya da branşta insan kaynağına gereksinim duymaktasınız ?

- Grafik tasarım, müşteri temsilciliği.

4) Yardımcı grafiker çalıştırıyor olsaydınız onlardan işle ilgili beklentileriniz neler olurdu ?

- Grafik tasarımda genellikle konuyu bilen adaylar istiyoruz. Meslek liselerinden gelenleri fazla alamıyoruz. Onları ara işleri doldurucu olarak değerlendiriyoruz. Getir götür işleri gibi. Müşteriye, filmciye, matbaaya gönderiyoruz işi öğrensinler diye. Kendileri de çoğunlukla ilgisizler. Sanırım bu işe devam etmek istemediklerinden kaynaklanıyor olsa gerek. Aslında geleceği düşünenler için çok ideal bir okul Kız Meslek Liseleri.

5) Onların ne tür niteliklere sahip olmasını isterdiniz ?

- Bir amblem verdiğimizde bilgisayarda kolayca çizebilmeli. Öğretmen amblem çalışması verdiğinde öğrenci kitaplardan kopya çekiyor. Amblemi vektörelde değil kağıt üzerine bile çizemiyorlar.

6) Hazırladığınız maketi bilgisayar ortamında yapabilmesini ya da ona ek alternatifler üretmesini ister misiniz ?

- Alternatifler üretmesini bırakın bir kenara, temize çekmekte bile zorlanıyorlar.

Rekmay, Murat Dorkip

1) Eğitim durumunuz nedir ?

- İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi mezunuyum.

2) Hangi bölümden mezun oldunuz ?

- Grafik Sanatlar Bölümü'nden. İki yıl da Emin Barın'ın öğrencisi olarak

Yüksek Lisans yaptım.

3) İş yerinizde hangi alanlarda ya da branşta insan kaynağına gereksinim duymaktasınız ?

- Benim en önemli kaynağım fikirdir ve fikir insana bağlıdır. Eğitim aktif bir ortamdır. Eğitimin yalnızca teknik derslerden oluşmadığını, bir yayılımın ve bir sürecin yani bir usta - çırak ilişkisiyle hiç bitmeyecek bir sürecin başlangıcı olarak görüyorum eğitimi. Güzel Sanatlar Liselerinden, Meslek Liselerinden mezun olan bir öğrenci, iyi bir ustanın yanında çok iyi bir noktaya gelebilir. İş konumda çok çeşitli nitelikte insan kaynaklarına ihtiyacım var. Bunların bir kısmı operatör, bir kısmı konseptsiyonel, bir kısmı da her ikisini yapıyor. Bir ameliyat ekibi gibi. Kız Meslek Liselerinden gelenlerden öncelikle ben şunu istiyorum. Yetiştirilirken orada insan formasyonunun yükseltilmesi gerekiyor. Öğretmenler, öğrencileri piyasayı zannettikleri gibi eğitiyorlar. Yani onlar hala belirli formattaki işleri üretmek için öğrencilere dersler, mesajlar vermeye çalışıyorlar. Aslında bizim toplumsal olarak en büyük zaafımız düşünmemek. Buna bağlı olarak da yaratıcı düşünme. Düşünme beraberinde eleştiriyi de getiriyor.

4) Mezun olan adayların alanlarında bilgili olarak burada çalışmalarını ister miydiniz ?

- Onu her zaman istiyorum ama realize olamayacak bir gerçek bu. Neden ? Birincisi, bu ortamda benim jargonum çok hızlı gelişmekte olan bir sektör. Kavramlar sürekli geliyor ve değişiyor. Biz bunlara toplumsal olarak yeni kavramlar getirme hızına sahip değiliz. Bu ortam, hızla universal bir dil ortamına dönüşüyor. Buna bireyi hazırlamak gerekiyor. Öğretmenlerin buna hazırlanması gerekiyor. İngilizce bunun tek anahtarı. Önce dil, sonra teknoloji.

5) Mesleki ortaöğretim kurumlarından yardımcı grafiker olarak mezun olan adaylardan yaratıcılığın ve estetik beğeni düzeyinin ortaöğretim sürecinde geliştirilmesini dikkate alır mısınız ?

- Temel Sanat Eğitimi denilen kavram, bence başlangıç noktamız ve hiç bitmeyecek backgroundumuz. Öğrenci sürekli görsel olarak kendini beslemeli, sinemaya, sergilere gitmeli.

Tübitak Matbaa Müdürlüğü, Erhan Uzun**1) Eğitim durumunuz nedir ?**

- Muhasebe öğretmenliği diplomam var ama okurken üniversiteyi matbaada çalışarak bitirdiğim için buradayım.

2) İş yerinizde hangi alanlarda ya da branşta insan kaynağına gereksinim duymaktasınız ?

- Bizdeki matbaa 3 bölümden oluşuyor. Bunlar; dizgi, pikaj ve baskı. Bir de mücellithanemiz var. Öğrenciler bilgi ve deneyimlerini artırıyorlar, sanal bir ortamda, internet ortamında olduğumuz için dizgide çok fazla insan kaynağına gereksinimimiz olmuyor. İş getirenler ise metinlerini yazarak ve diskete kopyalayarak getiriyorlar. Biz onları kendi formlarımıza uygun şekilde yapıp baskıya gönderiyoruz. Pikaj ve montaj kısmında da aynı şekilde ayrı çalışma mutfaklarına dağılıyor ve baskıya geçiliyor, kitap haline geliyor. Stajyerler bize 3 okuldan gelmektedir ve bunlar her yıl değişmektedir. Stajyer öğrenciler burada matbaanın nasıl olduğunu, işlerin nasıl yürüdüğünü görüyorlar. Onlara birşeyler yaptırıyoruz, hocaları gelip kontrol ediyor. Beş kişiden fazla stajyer alamıyoruz. Her kademedede çalışıyorlar.

3) Yardımcı grafiker çalıştırıyorsunuz. Onlardan işle ilgili beklentileriniz nelerdir ?

- Sektörel gereksinimleri karşılayabilecek kapasitede gelmiyorlar. Bize gelenlerin çoğu isteyerek ya da severek buraya gelmiyor. Okulları gönderdiği için geliyorlar. Çok azı ilgili ve istekli. Öğrencileri doğrudan tasarıma almıyoruz. Matbaanın her bölümünde çalışıyorlar. Öğrenciler hiç bilgisayar başına oturmamışlar, programları bilmiyorlar ama o amaç için biliyormuş gibi gönderiliyorlar. O nedenle çoğu öğrenci tasarım ödevlerini el ile hazırlıyor. Stajyer öğrencileri müfredat programları çerçevesinde çalıştırıyoruz. Esin hanım onlara boş zamanlarında kitap kapağı, broşür, mizanpaj ve bilgisayarda grafik çalışmalarının nasıl yapıldığını gösteriyor. İşin yapılması aşamasında QuarkXPress, Photoshop ve FreeHand gibi programlardan yararlanıyoruz.

4) *Müfredat programlarında, burada gereksinim duyduğunuz ne tür bilgilerin bulunmasını istersiniz ?*

- Stajyerlerin az da olsa birşeyler bilmesini isteriz. Ama hiçbir şey bilmeden geliyorlar. Bize gelenlerin çoğu boş. Biz de iş akışını bozmadan onlara ne verebilirsek elimizden geldiğince onu vermeye çalışıyoruz. Öğrenciler, matbaanın A'sından Z'sine kadar herşeyini bil fiil yaşıyorlar. Basılı bir işin ön aşamasından son aşamasına kadar her şeyi biliyorlar. Okul birşeyler öğreterek buraya gönderse öğrencinin bilgileri pekişir.

5) *Öğrencilere Layout hazırlatıyor musunuz ?*

- Kendileri hazırlıyorlar.

6) *Mesleki ortaöğretim kurumlarından yardımcı grafiker olarak mezun olan adaylardan yaratıcılığın ve estetik beğeni düzeyinin ortaöğretim sürecinde geliştirilmesini dikkate alır mısınız ?*

- Hocalarının verdiği grafik düşünceleri sınırlı. Örneğin ben meslek liselerinden yeni mezun olan öğrenci almam ya da çalıştırmam. Deneyimli, yaratıcı olmaları gerekiyor. Farklı önerilerde bulunabilmeliler. Örneğin, ben 4 amblem yapacaksam amblemi 3 adet değil de 20 adet düşünüp onların içinden seçebilmeliyim. Sizin beğendiğiniz bir amblemi müşteri beğenmeyebilir. O zaman kendi işinizi pazarlamaya çalışıyorsunuz. Müşteri biraz ikna oluyor ondan sonra yaptığınız tasarımlarla müşteriyi memnun edebilmeniz çok zordur, ne yaparsanız yapın. Ben 22 yıl bu işin içindeyim. Bu hep böyle oldu. Tasarım üzerinde çok fazla oynamadan, onların isteklerini karşılamaya gidiyoruz. Grafikte pazarlamacılık şart. Ben tasarımcıyım yapar geçerim demekle olmuyor. Piyasa ile okul arasında dağlar kadar fark var. Bunu yaşayarak öğrenmek gerekiyor.